

Maciej M. Sokołowski, dyrektor wykonawczy sekretariatu Społecznej Rady Narodowego Programu Redukcji Emisji

Społeczne wsparcie rządu, czyli głos ekspertów w kwestii redukcji emisji

Fot. www.sxc.hu

Skala przedsięwzięcia, jakim jest Narodowy Program Redukcji Emisji Gazów Ciepłarnianych (NPREGC), powinna być oceniana w kategorii olbrzymiego, niespotykanego dotychczas wyzwania, przed którym obecnie stoi polska gospodarka. Priorytety i kierunki działań wynikają z postanowień Pakietu klimatyczno-energetycznego, przyznanej Polsce „derogacji”¹ oraz związanej z tym konieczności opracowania krajowego planu modernizacji i poprawy infrastruktury oraz inwestycji w czyste technologie węglowe².

1) Wymieniona „derogacja” jest rezultatem prowadzonych przez rząd negocjacji założeń projektu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/29/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE w celu usprawnienia i rozszerzenia wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów ciepłarnianych („dyrektywa EU-ETS”) wchodzącej w skład aktów prawnych „Pakietu klimatyczno-energetycznego” (Dz. Urz. UE L 140 z 5 czerwca 2009 r.). W wyniku tych negocjacji Polska otrzymała ulgę w zakresie obowiązku zakupu przez instalacje energetyczne począwszy od 2013 r. wszystkich uprawnień do emisji gazów ciepłarnianych w pełnym systemie aukcyjnym. Zgodnie z art. 10c dyrektywy EU-ETS, pewne państwa członkowskie, w tym Polska, mogą przydzielić przejściowo bezpłatnie uprawnienia instalacjom wytwarzającym energię elektryczną, które funkcjonowały przed dniem 31 grudnia 2008 r. lub instalacjom wytwarzającym energię elektryczną, w przypadku których proces inwestycyjny faktycznie wszczęto do tego dnia. Dzięki przyznanej Polsce „derogacji” instalacje istniejące wg stanu na 31 grudnia 2008 r. będą nabywały na aukcjach jedynie część potrzebnych uprawnień. W 2013 r. będzie to 30% w stosunku do średniej emisji z okresu 2005-2007, która stanowi wielkość odniesienia, bądź w oparciu o wskaźniki emisji ważone rodzajem paliwa. Następnie pomiędzy 2014 r., a 2019 r. pula darmowych uprawnień będzie stopniowo zmniejszana tak by w 2020 r. osiągnąć pełny system aukcyjny.

2) Stosownie do art. 10c ust. 5 lit o) w zw. z art. 10c ust. 1 akapit drugi dyrektywy EU-ETS warunkiem zastosowania „derogacji” obowiązek państwa członkowskiego do przedstawienia Komisji Europejskiej krajowego planu przewidującego inwestycje w zakresie modernizacji i poprawy infrastruktury oraz czystych technologii.

Zakres koniecznych do podjęcia działań jest bardzo szeroki. Mają one zarówno charakter organizacyjny (przygotowanie odpowiednich ram prawnych, finansowych, strukturalnych), jak i wykonawczy (konkretne działania inwestycyjne: modernizacja istniejących i budowa nowych instalacji – rozwój technologii niskoemisyjnych, wsparcie programów naukowo-badawczych, itd.). Co więcej, prowadzić je będą różne podmioty (prywatne oraz publiczne).

■ Wymiar Narodowego Programu Redukcji Emisji Gazów Ciepłarnianych

Wymiar pracy wymaga przeprowadzenia transparentnych konsultacji społecznych oraz włączenia w nie jak największej liczby instytucji zainteresowanych wsparciem rządu w przedmiocie opracowania NPREGC. Ponadto już na etapie poprzedzającym bezpośrednio przygotowanie, konieczne jest przeprowadzenie gruntownej analizy materii potencjalnie wchodzącej do zakresu oddziaływania NPREGC.

Jako istotny rezultat realizacji działań rządu w obszarze redukcji emisji należy wskazać powołanie w 2009 r. przez Ministra Gospodarki Społecznej Rady ds. Narodowego Programu Redukcji Emisji .

■ Społeczna Rada ds. Narodowego Programu Redukcji Emisji – społeczny „think tank” na potrzeby rządu

Społeczna Rada ds. Narodowego Programu Redukcji Emisji (Rada)

jest liczącym blisko 170 członków doradczym ciałem eksperckim formalnie funkcjonującym przy Ministrze Gospodarki. Członkami Rady są wybitni specjaliści ze wszystkich dziedzin, na które mają pośredni oraz bezpośredni wpływ postanowienia Pakietu klimatyczno-energetycznego. Pod względem organizacyjnym pracują oni w 17 Grupach Roboczych, wyodrębnionych z uwagi na sektory związane z problemem redukcji emisji gazów ciepłarnianych .

” Zielona Księga identyfikuje konieczne do rozwiązania problemy oraz zadania odnoszące się do opracowania i realizacji NPREGC w Polsce. Integralną częścią dokumentu jest inwentaryzacja kwestii dyskusyjnych

W strukturze Rady kierowniczą rolę powierzono Prezydium w skład, którego wchodzi: prof. dr hab. inż. Jerzy Buzek (przewodniczący), prof. dr hab. inż. Michał Kleiber i dr inż. Janusz Steinhoff (wiceprzewodniczący) i dr hab. inż. prof. PW Krzysztof Żmijewski (sekretarz generalny). Prezydium pełni funkcje decydenckie - przesądza o ostatecznym kształcie stanowisk oraz opracowań, a także reprezentuje Radę na zewnątrz. Organem wspierającym i koordynującym prace Rady jest Sekretariat Rady.

Celem działań Rady jest dostarczenie organom administracji, głównie Ministrowi Gospodarki, niezależnej i wszechstronnej wiedzy strategicznej umożliwiającej realizację konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju, w kontekście optymalizacji procesu redukcji emisji jako narzędzia ochrony klimatu. Cel ten uwydatnia się w Zarządzeniu Ministra Gospodarki nr 28 z października 2009 r., którego § 2 mówi, że do zadań Rady należy:

- opracowywanie koncepcji rozwiązań systemowych służących redukcji emisji gazów ciepłarnianych do atmosfery, z uwzględnieniem obowiązujących międzynarodowych i unijnych regulacji prawnych,
 - udział w opracowaniu i opiniowaniu projektów dokumentów.
- Priorytetowymi działaniami Rady są zagadnienia dotyczące:
- poprawy efektywności gospodarczej,
 - rozwoju niskoemisyjnych technologii przemysłowych,
 - rozwoju odnawialnych źródeł energii,
 - diagnozowania kierunków rozwoju energetyki.

Istota problemów przesądza o strategicznym charakterze działań podejmowanych przez ten społeczny „think tank”, pracujący na zasadach wolontariatu na zlecenie rządu.

Celem uzupełniającym Rady jest przekonanie społeczeństwa co do zasadności działań na rzecz ochrony klimatu w ich optymalnym kształcie. Wpisuje się to we wskazaną powyżej konieczność włączenia opinii społecznej do publicznego dyskursu w przedmiocie redukcji emisji gazów ciepłarnianych oraz kwestii związanych z klimatem (w tym przede wszystkim adaptacją do zmian klimatu).

1) Zarządzenie Ministra Gospodarki nr 28 z października 2009 r.

2) Grupa Robocza ds. prawa, Grupa Robocza ds. energetyczno-technologicznych dla źródeł systemowych, Grupa Robocza ds. budowlano-konstrukcyjnych, Grupa Robocza ds. ekonomicznych, Grupa Robocza ds. bezpieczeństwa i paliwa jądrowego, Grupa Robocza ds. Pakietu klimatyczno-energetycznego, Grupa Robocza ds. nauki i edukacji, Grupa Robocza ds. komunikacji strategicznej, Grupa Robocza ds. społeczeństwa obywatelskiego, Grupa Robocza ds. organizacji i zarządzania, Grupa Robocza ds. oddziaływania na środowisko, Grupa Robocza ds. efektywności energetycznej, Grupa Robocza ds. odnawialnych źródeł energii, Grupa Robocza ds. czystych technologii węglowych, Grupa Robocza ds. sieci, Grupa Robocza ds. rynku, Grupa Robocza ds. transportu.

■ Stopień zaawansowania prac nad Narodowym Programem Redukcji Emisji

W październiku 2009 r. Rada otrzymała zadanie opracowania priorytetowych dla przyszłego kształtu programu dokumentów: Zielonej i Białej Księgi Narodowego Programu Redukcji Emisji Gazów Ciężkich (Zielona Księga/Biała Księga), a także Map Drogowych oraz koncepcji Narodowego Programu Redukcji Emisji (SIWZ).

Zielona Księga identyfikuje konieczne do rozwiązania problemy oraz zadania odnoszące się do opracowania i realizacji NPREGC w Polsce. Integralną częścią dokumentu jest inwentaryzacja kwestii dyskusyjnych. W ramach Zielonej Księgi określono także cele działań ze szczególnym uwzględnieniem priorytetu redukcji emisji gazów ciężkich. Opracowanie wraz z załącznikami znajduje się już w ostatnim etapie konsultacji w ramach procedur przyjmowania dokumentów obowiązujących Radę.

Biała Księga, aktualnie w opracowaniu, jest dokumentem przedstawiającym rozwiązania i koncepcje pozwalające osiągnąć wymieniony cel nadrzędny - jak pokonać bariery opisane w Zielonej Księdze.

Ważnym rezultatem Rady są Mapy Drogowe, zawierające syntezę i kierunki zalecanych działań wraz z perspektywą czasową ich realizacji. Składają się na nią jednostkowe opracowania szczegółowo definiujące obszary strategiczne - programy: Energetyki Jądrowej, Efektywności Energetycznej, Czystych Technologii Węglowych, Odnawialnych Źródeł Energii oraz Restytucji Źródeł. Niewykluczone, że Rada rozszerzy swój zakres działań i przygotuje dodatkowe opracowania analityczne.

Klamrą spinającą prace Rady jest finalne opracowanie koncepcji Narodowego Programu Redukcji Emisji (Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia). Dokument ten ma posłużyć rządowi na dalszych etapach prac nad NPREGC. Zawiera on będzie zarys

Programu oraz kierunki i zalecenia co do jego formalnego, jak i materialnego kształtu.

■ Publiczna dyskusja i transparentność działań

Istotnym elementem działań Rady jest ich transparentność. Do współpracy przy tworzeniu poszczególnych dokumentów, oprócz licznych konsultantów będących reprezentantami szeregu środowisk zawodowych i społecznych, zaproszonych zostało wiele organizacji i instytucji branżowych oraz naukowo-badawczych, których działania pośrednio lub bezpośrednio związane są z materią redukcji emisji gazów ciężkich.

” Biała Księga, aktualnie w opracowaniu, jest dokumentem przedstawiającym rozwiązania i koncepcje pozwalające osiągnąć wymieniony cel nadrzędny - jak pokonać bariery opisane w Zielonej Księdze

Szansą na publiczną prezentację wzajemnych ustaleń oraz na przedstawienie opracowanych przez Radę dokumentów odnoszących się do NPREGC jest organizowana pod patronatem Rady Międzynarodowa Konferencja NEUF 2010 - New Energy Users Friendly „Konsultacje publiczne map drogowych Narodowego Programu Redukcji Emisji”, odbywająca się 18 czerwca 2010 r. w Warszawie. Z uwagi na obecność Komisarzy ds. Klimatu - Connie Hedegaard, przedstawicieli polskiego rządu, Rady oraz poszcze-

gólnych sektorów, konferencja będzie doskonałą platformą publicznej konsultacji stanowisk Komisji Europejskiej i polskiego rządu z poglądami przedstawicieli nauki, biznesu oraz społeczeństwa. Będzie to również okazja do przedyskutowania problemów przygotowania odpowiednich instrumentów prawnych umożliwiających skuteczne działanie w przedmiocie adaptacji do zmian klimatycznych, z uwagi na możliwość zabrania głosu i upublicznienia swojego stanowiska odnoszącego się do przyszłego kształtu polskiego prawa klimatycznego. Connie Hedegaard, po raz pierwszy goszcząca w Polsce, zaprezentuje korzyści wynikające z redukcji emisji gazów ciężkich również podczas spotkania ze studentami warszawskich uczelni. Będzie to szansa na wyrażenie swoich wątpliwości, zwrócenie uwagi na konkurencyjne rozwiązania i propozycję alternatywnych kierunków działań. Wnioski wypracowane podczas konferencji, zostaną zaprezentowane przez przedstawicieli Rady w broszurce „Almanach Narodowego Programu Redukcji Emisji - pytania i odpowiedzi” oraz podczas seminarium „Szanse realizacji Pakietu klimatyczno-energetycznego (i konsekwencje niezrealizowania)”.

Zapraszamy do konsultacji.

Projekt Konsultacji publicznych map drogowych Narodowego Programu Redukcji Emisji dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. □

